

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
REMONTU DREWNIANEJ KAPLICZKI
W MIEJSCOWOŚCI GOŁĄBEK
GMINA SKÓRZEC

Obiekt:

Drewniana Kapliczka

Adres obiektu:

ul. Szkolna 2, 08-114 Gołąbek; dz. nr 463/2

Inwestor:

Gmina Skórzec
ul. Siedlecka 3,
08-114 Skórzec

Siedlce, maj 2025 r.

Program prac konserwatorskich remontu drewnianej kapliczki w miejscowości Gołębek

**Przedmiotem niniejszego opracowania jest ustalenie programu prac
konserwatorskich dla remontu drewnianej kapliczki**

Program planowanych prac obejmuje remont drewnianej kapliczki oraz zagospodarowanie terenu wokół niej.

Głównym celem działań naprawczych jest przywrócenie obiektu do pierwotnego wyglądu, przywracając i podkreślając jego charakterystyczne walory estetyczne. Remont ma na celu usunięcie przyczyn destrukcji obiektu oraz likwidację ich skutków.

Przedmioty wewnątrz kapliczki poddane zostaną oczyszczeniu oraz uporządkowaniu.

Teren wokół kapliczki zostanie uporządkowany oraz zostaną wykonane prace dające dostęp do niej.

Zabytkowa drewniana kapliczka zlokalizowana na działce Nr 463/2 w miejscowości Gołębek, gmina Skórzec.

1. Zarys historyczny:

Drewniana kapliczka została wybudowana w I połowie XX wieku.

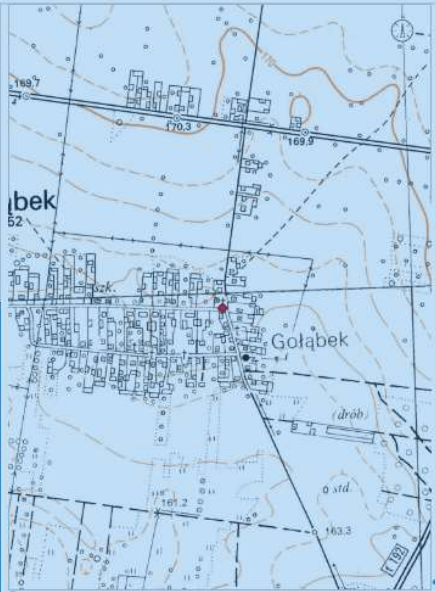
2. Opis kapliczki oraz przedstawienie materiałów z których jest wykonany.

Kapliczka została wykonana w konstrukcji drewnianej szkieletowej wykończona deską w kolorze pomarańczowym. Elementy ozdobne wykonane jako drewniane w kolorze białym. Drewno zostało pokryte farbą olejną. Pod kapliczką został wykonany fundament z kamienia. Konstrukcja dachu, wykonana jako drewniana. Połacie dachowe zostały w pełni odeskowane, pokryte blachodachówką w kolorze czerwonym. Pokrycie blachodachówką jest elementem wtórnym budynku. Obróbki blacharskie w kolorze połaci dachowej. Posadzka w środku kapliczki wykonana jako betonowa. Kapliczka posiada trzy okna drewniane, szklone szkłem ozdobnym.

We wnętrzu kapliczki znajduje się wiele przedmiotów kultu religijnego między innymi drewniane figurki oraz obrazy. Po środku kapliczki znajduje się stół na którym postawione są 3 witryny oraz inne przedmioty kultu religijnego.

Wokół kapliczki rosną krzewy wysokością przewyższające kapliczkę. Kapliczka posiada ogrodzenie od strony drogi. Ogrodzenie wykonane jako płot drewniany.

3. Karta z Gminnej Ewidencji Zabytków

GEZ 31/1788		KARTA ADRESOWA ZABYTKU		3. Miejscowość GOŁĄBEK	
1. Nazwa Kapliczka drewniana		2. Czas powstania 1. poł. XX w.			
7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym					
				4. Adres ul. Szkolna 2 Gołąbek 08-114 Skórzec Działka nr ewid.: 463/2	
Widok budynku od południa.				5. Przynależność administracyjna województwo - mazowieckie powiat - siedlecki gmina - Skórzec	
				6. Formy ochrony Brak MPZP; obiekt niewpisany do rejestru zabytków ale ujęty w GEZ i wojewódzkiej ewidencji zabytków; pozwolenie na rozbiorke podlega uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków	
Widok budynku od południowego wschodu					

Program prac konserwatorskich remontu zabytkowej kapliczki drewnianej

Program planowanych prac obejmuje remont drewnianej kapliczki oraz uporządkowanie terenu wokół niej. Prace przewidują remont kapliczki, wykonanie opaski wokół niej oraz wykonanie furtki w ogrodzeniu od strony ulicy. Planowane prace mają na celu poprawienie stanu technicznego oraz warunków użytkowych przywracając i podkreślając jego charakterystyczne walory estetyczne.

Podstawą merytoryczną opracowania są oględziny obiektu in situ.

4. Opis stanu zachowania zabytku:

Ściany:

Konstrukcja ścian w postaci słupów drewnianych posiada znaczne ślady zniszczenia biologicznego, szczególnie u styku z fundamentem. Elewacja wykończona deską została pokryta farbą olejną której powłoka pod wpływem warunków atmosferycznych oraz od pracy drewna na całej swojej powierzchni spękała oraz odspoiła się od drewna. Same deski w wielu przypadkach uległy skrzywieniu oraz zniszczeniu biologicznemu.

Dach:

Krokwie dachu w stanie dobrym. Deskowanie połaci dachowej posiada liczne zniszczenia biologiczne. Pokrycie z blachodachówki jak i obróbki blacharskie w stanie dobrym. Dach w obecnej formie nie posiada przecieków.

Stolarka okienna:

Okno drewniane od strony ulicy posiada liczne ślady degradacji biologicznej. W obecnym stanie okno nadaje się do wymiany. Okna znajdujące się na bocznych elewacjach kapliczki są w stanie nadającym się do renowacji.

Posadzka:

Posadzka w swojej powierzchni posiada liczne pęknięcia oraz ubytki.

Fundament:

Fundament nie posiada pęknięć. Brak izolacji przeciwwilgociowej pomiędzy fundamentem a elementami drewnianymi kapliczki negatywnie wpływa na stan drewna.

Ogrodzenie:

Ogrodzenie w stanie dobrym. Elementy drewniane wymagają impregnacji.

Obecny stan zachowania drewnianej kaplicy oceniany jako zły.

Stan zachowania obiektu wynikający z upływu czasu i ekspozycji w zmiennych warunkach atmosferycznych obecnie wymaga pilnej interwencji konserwatorskiej, której celem będzie przywrócenie pierwotnych walorów estetycznych kaplicy oraz dostępu do niej.

W ramach projektowanych robót przy remoncie kaplicy nie przewiduje się ingerencji w elementy konstrukcyjne, zmiany układu obciążeń ani innych prac mających wpływ na bezpieczeństwo konstrukcji obiektu. Na powierzchni ścian obiektu zgromadziły się zabrudzenia wynikające z akumulacji kurzu, pyłów i spalin z powietrza. Powierzchnie obiektu skolonizowały mchy, glony i porosty. W ramach konserwacji o charakterze estetycznym należy dokonać prac związanych z oczyszczeniem elewacji, wymianą silnie uszkodzonych elementów drewnianych na nowe oraz impregnacji. Wewnątrz kaplicy wykonać nową posadzkę betonową. Konstrukcja dachu wymaga impregnacji. Deskowanie połaci dachowej wymaga całkowitej wymiany. Obecne pokrycie dachu należy wymienić na nowe (np. Blachodachówka gont blaszany). Pomiędzy fundamentem a elementami drewnianymi należy wykonać izolację przeciwwilgociową. Okno od strony ulicy należy wykonać na nowo zachowując pierwotny kształt i kolorystykę. Boczne okna należy poddać renowacji.

Krzaki rosnące obok kapliczki należy usunąć. Wokół kapliczki należy wykonać opaskę, ograniczoną obierzem betonowym wysypaną pospółką. W istniejącym ogrodzeniu należy wykonać furtkę dającą dostęp do przedmiotowej kapliczki.

5. Wskazanie oczekiwanych efektów prac:

Głównym celem planowanych prac jest podniesienie walorów estetycznych i historycznych budynku oraz zabezpieczenie go przed dalszym postępowaniem degradacji poszczególnych elementów kapliczki. Prace konserwatorskie należy przeprowadzić zgodnie z zaleceniami Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

W związku z powyższym:

- prace remontowo-konserwatorskie powinny być prowadzone z poszanowaniem substancji oryginalnej. W procesie konserwacji należy wykorzystać wszystkie zachowane oryginalne elementy wystroju, chyba, że ich stan techniczny jest tak zły, że nie uda się z powodzeniem przeprowadzić prac konserwatorskich, wtedy należy przyjąć wykonanie ich wiernych replik.
- rekonstrukcja elementów brakujących powinna być przeprowadzona przy użyciu materiałów i technik zgodnych z oryginałem.
- należy zachować bez zmian bryłę i kubaturę.

Biorąc pod uwagę wartość zabytkową jak i historyczną kapliczki należy zaznaczyć, że konserwacja ma na celu uzdrowienie, utrwalenie i wzmocnienie fizycznej substancji zabytku i jego struktury za pomocą odpowiednich metod wypracowanych na bazie nauk przyrodniczych. Postać zabytku winna pozostać przy tym w stanie nienaruszonym. Zmiana tkanki zabytkowego obiektu może nastąpić jedynie za zgodą konserwatora zabytków.

Przy remoncie zabytkowego obiektu należy przestrzegać m.in. zasady „primum non nocere” – przede wszystkim nie szkodzić, zasady maksymalnego poszanowania oryginalnej substancji zabytku i wszystkich jego wartości (materialnych i niematerialnych). Ponadto należy dążyć do minimalizowania prac budowlanych do niezbędnej ingerencji (powstrzymywania się od działań niekoniecznych), usuwania tego (i tylko tego), co na oryginał działa niszcząco. Prace remontowe należy prowadzić tak, aby można było odwrócić zarówno metodę jak i materiały oraz wykonywania i dokumentowania wszelkich prac zgodnie z najlepszą wiedzą i na najwyższym poziomie.

Przed podjęciem decyzji o wprowadzeniu zmian, wymiany starych elementów zabytku na nowe, należy również przeanalizować skutki takich działań, zwracając uwagę, aby nie wprowadzały one naprężeń, np. wynikających z innej rozszerzalności cieplnej, innej kapilarności itp., powodujących następnie degradację substancji oryginalnej. Każdy nowy element wprowadzany do zabytku musi być również starannie wkomponowany, aby nie konkutował estetycznie z oryginalną substancją. Kolor, faktura, forma i charakter nowych elementów powinny stanowić dyskretne tło dla autentycznej, starej substancji. Powinny spełniać wymóg odróżnialności, ale bez dominowania nad oryginałem.

W związku z tym wszelkie prace remontowe muszą uzyskać pozytywną akceptację Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

6. Wskazanie przewidzianych do wykonania czynności, z podaniem metod, materiałów i technik:

Głównym celem działań naprawczych jest poprawa estetyki oraz zatrzymanie degradacji poszczególnych elementów zabytkowej kapliczki.

6.1 Prace remontowe:

PROPONOWANY PROGRAM PRAC KONSERWATORSKO-RESTAURATORSKICH

1. Opróżnienie wnętrza kaplicy.
2. Usunięcie okien.
3. Ocena stanu technicznego poszczególnych elementów drewnianych.
4. Na podstawie oceny wytypować elementy do wymiany.
5. Pozostałe elementy drewniane oczyścić i oszlifować z istniejącej farby.
6. Impregnacja wszystkich elementów drewnianych.
7. Rozebranie pokrycia dachowego wraz z deskowaniem.
8. Impregnacja konstrukcji dachu.
9. Wykonanie nowego pokrycia dachowego wraz z deskowaniem.
10. Wykonanie posadzki betonowej.
11. Renowacja bocznych okien.

12. Wykonanie nowego okna od ulicy.
13. Wyczyszczenie i uporządkowanie przedmiotów wewnątrz kapliczki.
14. Wykopanie krzewów obok kaplicy.
15. Wykonanie opaski wokół kapliczki.
16. Wykonanie furtki w istniejącym ogrodzeniu.

Przed przystąpieniem do prowadzenia prac, po dokładnym rozpoznaniu aktualnego stanu technicznego poszczególnych elementów należy zdecydować w jakim stopniu należy prace te prowadzić przy użyciu mechanicznych metod i środków czyszczących takich jak czyszczenie suchym lodem i parą, a w jakim stopniu zastosować specjalistyczne technologie z zakresu chemii budowlanej, lub ewentualnie w celu uzyskania pożądanego efektu harmonijnie połączyć obie te metody wykonywania prac.

Elementy drewniane:

1. Demontaż i inwentaryzacja, usunięcie elementów wtórnych.
2. Oględziny i klasyfikacja poszczególnych elementów. Usunięcie zniszczonych oraz pękniętych desek i listew oraz wadliwych wstawek. Należy usunąć zupełnie zdegradowane fragmenty, a także te dodane w ramach doraźnych napraw. Miejsca zniszczeń, gdzie elementy drewniane nie spełniają własności mechanicznych i wytrzymałościowych należy wymienić na nowy materiał (zużycie materiału ponad 60 %). Z punktu widzenia etyki konserwatorskiej, pozostawienie jak największej ilości starej substancji jest zalecane, często końcówki desek szalunkowych są mocno wyszczerbione (tzw. koronka) ma jednak to urok i zachowana jest autentyczność, jeśli tylko impregnacja zabezpieczy taki element przed dalszymi zniszczeniami.
3. Czyszczenie ręczne/mechaniczne ścian z dwóch stron. Drewno należy oczyścić z przemalowań, z brudu i zielonego mchu metodami chemicznymi oraz mechanicznie szczotkami. Następnie

całość należy dokładanie odkurzyć odkurzaczem z pyłów i resztek glonów. Usunięcie zbędnych elementów (gwoździ, haków).

4. Dezynsekcja elementów drewnianych Adolit Holzwurmfrei Remmers lub równoważne.
5. Impregnacja strukturalna drewna PU Holzverfestigung f. Remmers, metodą powlekania/natrysku.
6. Uzupełnienie brakujących lub zniszczonych desek materiałem zgodnym gatunkowo, należy zachować wymiary.
7. Zabezpieczenie drewna lasurą ochronną koloryzowaną HK Lasur lub równoważny (w nawiązaniu do kolorystyki pierwotnej), próbki przedstawione do uzgodnień.

Okna:

1. Demontaż skrzydeł konserwacja w pracowni, ościeżnice - konserwacja in situ.
2. Zdemonstowanie metalowych akcesoriów (klamki, blokady).
3. Oględziny - kwalifikacja elementów przeznaczonych do wymiany (zużycie materiału ponad 60 %).
4. Impregnacja zniszczonych partii dezynsekcja elementów drewnianych Adolit Holzwurmfrei Remmers lub równoważne i zabezpieczenie drewna przed: wodą, wilgocią, grzybami, owadami, pleśniami, sinizną wtórną.
5. Wykonanie napraw stolarskich: wzmocnienie poluzowanych złączy (klejenie, kołki). Uzupełnienie i rekonstrukcja zniszczonych i brakujących fragmentów stolarki (fleki z sezonowanego drewna dobranego gatunkowo do oryginału).
6. Wyszpachlowanie drobnych ubytków i uszkodzeń powierzchni oraz wypełnienie rozszczelnień na łączeniach poszczególnych elementów skrzydeł litem akrylowym Colowood-wood putty f. Tikkurila w kolorze - dobranym do oryginału.
7. W stolarce przeszklonej - wymiana spękanych kitów szklarskich. Wymiana pękniętych, uzupełnienie brakujących szyb przezroczystych - szklenie kwater kitami szklarskimi naturalnymi lub silikonowymi w kolorze drewna.
8. Wyszlifowanie i wygładzenie powierzchni drewna papierami

ściernymi o gradacji 180-240.

9. W przypadku malowania stolarki farbami kryjącymi - naniesienie na drewno warstwy podkładowej; następnie dwukrotne malowanie półmatową emalią alkidową.

10. Klamki, zawiasy, zamki okucia, itp. oczyszczanie, naprawy, zabezpieczenie elementów stalowych. Montaż elementów. Ewentualnie wymiana istniejących akcesoriów na nowe, ze stali kutej, dostosowanych do historycznej stolarki.

Pokrycie dachu:

1. Demontaż istniejącego pokrycia dachu.
2. Zabezpieczenie istniejącej konstrukcji dachowej przeciwgrzybiczo np. Fobos m-4 lub równoważny.
3. Wykonanie deskowania. Nowe deski należy zaimpregnować przeciwgrzybiczo np. Fobos m-4 lub równoważny.
4. Wykonanie kontrłat i łąt wg zaleceń producenta blachodachówki. Należy zaimpregnować przeciwgrzybiczo np. Fobos m-4 lub równoważny.
5. Dach wykończyć blachodachówką typu gont blaszany w kolorze szarym lub innym wg zaleceń Konserwatora Zabytków.
6. Wykonanie obróbek blacharskich wg zaleceń producenta.

Opaska wokół kapliczki:

1. Usunięcie warstwy humusu.
2. Obsadzenie obrzeży betonowych na 50 cm od krawędzi kapliczki.
3. Wykonanie podsypki filtrującej z piasku średniego.
4. Wykonanie warstwy wierzchniej z pospółki.

Furtka w ogrodzeniu od strony ulicy:

Furtkę należy wykonać w istniejącym ogrodzeniu jako dwuskrzydłową o szerokości około 1,5m.

1. Wykonanie otworu w istniejącym ogrodzeniu.
2. Wbetonowanie dwóch słupków stalowych.
3. Wykonanie furtki dwuskrzydłowej z materiału odzyskanego z usuniętego płotu.
4. Oczyszczenie oraz scalenie kolorystyczne płotu według metod opisanych powyżej.

W celu uzyskania skutecznego i długotrwałego efektu oczyszczenie elementów należy zastosować ujednolicone rozwiązania technologiczne przy użyciu specjalistycznych systemowych rozwiązań jednej, renomowanej firmy mającej wieloletnie doświadczenie przy analogicznych realizacjach na obiektach zabytkowych. W związku z powyższym proponuje się kompleksowe wykonanie wszystkich prac renowacyjnych w technologii firmy Remmers lub równoważnej, spełniającej te wszystkie wymagania.

Uwagi końcowe:

Należy pamiętać, że w przypadku remontu zabytkowego obiektu Wojewódzki Konserwator Zabytków każdorazowo zastrzega sobie prawo do opiniowania projektu planowanej inwestycji. W związku z powyższym należy w Delegaturze w Siedlcach Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Warszawie uzyskać stosowną decyzję Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków zezwalającą na prowadzenie robót budowlanych oraz prac remontowo - konserwatorskich związanych z remontem zabytkowej kaplicy.

Należy bezwzględnie przestrzegać reżimu technologicznego prowadzonych robót budowlanych, a wszystkie wątpliwości występujące w toku prac oraz ewentualne korekty wynikające ze specyfiki obiektu należy konsultować z projektantem oraz przedstawicielem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków nadzorującym przebieg prac. Ze względu na lokalizację na terenie zabytkowego założenia z licznie występującym starodrzewem, podczas prowadzenia prac remontowych, transportu materiałów czy ewentualnego użycia ciężkiego sprzętu należy odpowiednio zabezpieczyć pnie i korony rosnących w pobliżu drzew. Przed rozpoczęciem robót budowlanych teren budowy powinien zostać odgrodzony i odpowiednio oznakowany.

Opracowanie

Dokumentacja fotograficzna:

